

EVALUERING AF AKTIVE HVERDAGSSTEDER

Aalborg Kommune
November 2024

Forfattere: Maja Pilgaard, Idrættens Analyseinstitut
og Malene Skov Dinesen, Ineva

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING 2

Om Aktive Hverdagssteder	2
Projektorganisering	2
Om evalueringen	3
Evalueringens formål.....	3
Datagrundlag.....	3

KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER 4

Konklusioner	4
Anbefalinger	5

PROJEKTINDHOLD OG EVALUERINGSFOKUS..... 7

Principper.....	7
Legende tilgang	7
På tværs af køn og alder.....	7
Medinddragelse og medbestemmelse	7
Målgruppen	8

VÆRDI FOR BØRNENE 10

De tre principper.....	12
Legende tilgang	12
På tværs af køn og alder.....	14
Medinddragelse og medbestemmelse	16
Status på arbejdet med principper.....	19

ORGANISATORISK SETUP 21

Afprøvning af forskellige modeller	21
Samarbejde med Ungdomsklub.....	21
Samarbejder med DUS2.....	22
Samarbejder i kulturhus/borgerforening	24
Samarbejde med foreninger	25
Fremadrettet ny model.....	26

INDLEDNING

OM AKTIVE HVERDAGSSTEDER

Aalborg Kommune igangsatte i 2020 projektet 'Aktive Hverdagssteder' med støtte fra Novo Nordisk Fonden. Ifølge den oprindelige projektansøgning søgte projektet at afprøve metoder til en ny (samfunds-)struktur, som skaber bedre vilkår for at indgå i sunde, aktive hverdagsfællesskaber som barn og ung ved at etablere tre lokale hverdagssteder i landdistrikterne i Aalborg Kommune.

Formålet med projektet er overordnet at skabe en vane for at deltage i fysisk aktive fællesskaber efter skoletid som alternativ til en inaktiv livsstil derhjemme, ofte alene, foran en skærm.

Projektet tre overordnede formål blev ved igangsættelsen beskrevet som følger:

1. At udvikle et fritidstilbud til børn og unge i landdistrikterne, der formår at skabe aktiv deltagelse blandt målgrupper, som ikke i forvejen dyrker motion eller lever op til Sundhedsstyrelsens anbefalinger om daglig motion.
2. At udvikle og afprøve en praktisk-pædagogisk metode til at motivere børnene og de unge til aktiv deltagelse ud fra tre overordnede principper om en legende tilgang, inklusion på tværs af køn, alder og niveau, samt at gennemføre aktiviteter i samskabelse med børnene og de unge.
3. At udvikle og afprøve en ny organisatorisk struktur, et hverdagssted, der fungerer som en hybrid mellem en fritidsklub, en forening og et værested.

Afsættet for Aktive Hverdagssteder var, at hverdagsstederne skulle etableres i eksisterende fritidsfaciliteter, som vil være åbne for børn og unge fra lokalområdet to til tre hverdage om ugen.

Målgruppen for Aktive Hverdagssteder var ved projektetablering børn og unge fra 4.-9. klasse, hvor den fysiske inaktivitet og risiko for overvægt tager fart.

PROJEKTORGANISERING

Aktive Hverdagssteder har fra etablering af projektet været organiseret tværforvalteligt mellem Skoleforvaltningen og Sundheds- og Kulturforvaltningen. Den daglige projektleder har været en gennemgående figur i hele projektperioden og har været organisatorisk tilknyttet Sundheds- og Kulturforvaltningen.

Med afsæt i projektledelsen og den grundlæggende organisering af projektet, er der etableret samarbejde til relevante lokale aktører som idrætsforeninger, borgerforeninger, samråd mv., som har en central rolle som den lokale forankring af projektet.

Hverdagsstederne har i projektperioden været bemandede af personale, der er rekrutteret i samarbejde med UngAalborg og lokale uddannelsesinstitutioner som Aalborg Universitet og University College Nordjylland. Bemandingen har været lønnet.

OM EVALUERINGEN

Nærværende er en slutevaluering på baggrund af den gennemførte evaluering af projekt Aktive Hverdagssteder. Evalueringen er gennemført løbende i projektet, og tidsrammen for den afsluttende evaluering er tilpasset, da projektet blev forlænget på grund af nedsat aktivitet under COVID-19 pandemien. Indsigter fra evalueringen er løbende bragt i spil. Dels i forbindelse med en workshop i 2022 med fokus på drøftelse af de første erfaringer med de tre principper, dels i forbindelse med præsentation af foreløbige resultater i en midtvejsstatus medio 2023. Alle de løbende indsamlede data er analyseret samlet, og udgør afsættet for denne rapport.

EVALUERINGENS FORMÅL

Evalueringens afsæt er følgende formål:

1. Hvorvidt og i hvilken grad lykkes Aktive Hverdagssteder med at udvikle en praktisk-pædagogisk metode til at motivere børn og unge til aktiv deltagelse, som løfter andelen af børn og unge, der lever op til Sundhedsstyrelsens anbefalinger?
2. Hvorvidt og i hvilken grad lykkes det at etablere en organisatorisk struktur, der understøtter opnåelse af målene for målgruppen?
3. Hvilke elementer skaber effekter for hvem, og under hvilke omstændigheder? Her lægger evalueringen særligt vægt på princippernes effektivitet, og hvilke omstændigheder der viser sig på de tre hverdagssteder som enten hæmmende eller fremmende.

Det er prioriteret højt, at afrapporteringen er lettilgængelig og er forholdsvis kort i sin form, da dette vurderes at være understøttende for anvendelsen. Der er i formidlingen søgt at være loyal over for det indsamlede data, herunder de forskelligheder og variationer, der ses i datamaterialet. Dermed er det formidlet, når der ses forskelligheder både i holdninger til og praksis omkring projektet.

DATAGRUNDLAG

Evalueringen er gennemført med både kvantitative og kvalitative data. Det er løbende afstemt mellem evaluator og projektleder, hvem der har været relevant at inddrage i evalueringen og hvornår. Mens første halvdel af projektet primært har haft fokus på den pædagogiske metode og de tre principper i arbejdet med børn og unge på hverdagsstederne, har sidste halvdel primært haft fokus på det organisatoriske setup. Evalueringen er udarbejdet på baggrund af følgende data:

- 15 observationer i Aktive Hverdagssteder, inkl. uformelle samtaler med både de deltagende børn og personalet
- 9 fokusgruppinterviews (à 2-5 personer) med børn fra 4.-7. klassetrin
- 11 enkeltinterviews med centrale aktører i projektet, herunder projektleder, repræsentanter fra Skoleforvaltningen og Sundheds- og Kulturforvaltningen, samt repræsentanter fra DUS2 og lokale foreninger.
- 2 enkeltinterviews med pædagogisk personale
- Spørgeskemabesvarelser fra i alt 75 børn i forbindelse med deltagelse i et aktivt hverdagssted. Spørgeskemabesvarelserne er både indsamlet ifm. observation gennemført af evaluator og gennem bemanding i de aktive hverdagssteder, og besvarelserne er primært fra 2022-2023. Enkelte spørgsmål er sammenlignelige med spørgsmål fra Aalborg Kommunes børnesundhedsprofil, som blev gennemført i 2021 på 5. klassetrin. Derved er det muligt at holde besvarelserne fra de to undersøgelser op imod hinanden.

KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

KONKLUSIONER

Følgende er konklusioner på baggrund af den samlede evaluering gennem opfølgning på projektets formulerede mål.

AT UDVIKLE ET FRITIDSTILBUD

Jf. projektets målsætninger var en helt central ambition med projektet Aktive Hverdagssteder at *udvikle et fritidstilbud til børn og unge i landdistrikterne, der formår at skabe aktiv deltagelse blandt målgrupper, som ikke i forvejen dyrker motion eller lever op til Sundhedsstyrelsens anbefalinger om daglig motion*. Det ses på baggrund af evalueringen, at dette mål er opfyldt, idet der undervejs i projektperioden i flere af de etablerede aktive hverdagssteder er opstået både situationer og forløb, som netop er lykkedes med dette. Evalueringen viser tydeligt, at de deltagende børn er aktive deltagere, og at de får stor gavn og glæde af hverdagsstedet – særligt i en opstartsperiode. Det ses også, at det i en periode lykkes at få aktiveret netop nogle af de børn, som ikke er aktive i sin fritid i øvrigt.

Konklusionen har dog det forbehold, at det gennem projektperioden har vist sig at være en udfordring at fastholde børnene. Der er en stor nyhedens interesse, men langsomt falder børnene fra og fravælger hverdagsstedet. Det er dermed ikke til fulde lykkedes at etablere et fritidstilbud, som en større gruppe af børnene og de unge tilvælger over en længere periode. Derudover ses det, at de ældste børn (6.-9. klasse) i målgruppen kun i meget begrænset omfang tilvælger hverdagsstedet, dette også i en opstartsfasen.

UDVIKLE OG AFPRØVE EN PRAKTIKS-PÆDAGOGISK METODE

Aktive Hverdagssteder står på tre principper, som har skulle danne afsæt og ramme for samværet og aktiviteterne i hverdagsstedet, for at opnå målet om *at udvikle og afprøve en praktisk-pædagogisk metode til at motivere børnene og de unge til aktiv deltagelse ud fra tre overordnede principper om en 1) legende tilgang, 2) inklusion på tværs af køn, alder og niveau, samt 3) at gennemføre aktiviteter i samskabelse med børnene og de unge*.

Evalueringen viser, at der gennem projektperioden har været arbejdet med de tre principper. Det er særligt lykkedes at implementere princippet omkring, at børnene og de unge skal være medskabere og afviklere af aktiviteterne. Også det legende har været i fokus, om end dette for en række af de ansatte i hverdagsstederne har givet anledning til overvejelser – for hvad vil det sige at være legende? Der viser sig klare eksempler på en legende tilgang gennem den indsamlede data, og ikke mindst ses det, at børnene er bidragende til at medskabe og videreudvikle aktiviteter, dette eksempelvis med inklusion af alle for øje. Her ses der altså fine tendenser, og det viser sig tydeligt, at principperne er rigtigt tænkt og er understøttende for opnåelse af det miljø og de typer af aktiviteter, som hverdagsstederne har haft som intention.

Der er ligeledes arbejdet med det tredje princip omkring integration mellem køn og alder, hvilket de deltagende børn har responderet godt på. Det ses dog i praksis, at der er tendens til, at børnene vælger forskellige typer af aktiviteter på tværs af køn, men også at der er fællesskab i hygge, spil osv.

Evalueringen viser, at der er tendens til, at principperne kommer i baggrunden, når der viser sig udfordringer med fastholdelse af børn. Når det opleves, at der er færre børn, end det ønskes i hverdagsstedet, opstår der et naturligt

ønske om at forsøge at imødekomme dem, der er tilbage og forsøge at rekruttere flere. Her ses det, at hverdagsstedets kerne omkring det aktive kan komme til at vige pladsen for andre typer af aktiviteter. Det ses på den ene side som både hensigtsmæssigt for fastholdelse af børnene, men også noget, der med fordel kan være opmærksomhed på, så hverdagsstederne også fremadrettet fastholder sit aktive fokus.

Dog er der i løbet af projektet, blandt andet på baggrund af resultater fra midtvejsevalueringen, kommet øget fokus på en anden, mere utilsigtet effekt af hverdagsstederne, som handler om sociale relationer. Det, at hverdagsstederne danner grobund for sociale relationer og socialt samvær, har projektgruppen opfattet som et meget vigtigt aspekt, som også har været relevant for dem at arbejde videre med foruden aspektet med fysisk aktivitet.

ORGANISATORISK STRUKTUR

Der har igennem projektperioden været afprøvet en række forskellige organisatoriske strukturer for at imødekomme målet om *at udvikle og afprøve en ny organisatorisk struktur, et hverdagssted, der fungerer som en hybrid mellem en fritidsklub, en forening og et værested*. Fire særlige modeller har været prøvet af:

- **Samarbejde med Ungdomsklub:** Samarbejdet med UngAalborg har vist sig udfordrende i projektperioden, og særligt da det viste sig vanskeligt at rekruttere de ældre børn, som er UngAalborgs målgruppe, blev det tydeligt, at denne struktur ikke var bæredygtig. Der er dermed ved projektets afslutning ikke længere samarbejde omkring hverdagssteder omkring ungdomsklubberne.
- **Samarbejde med DUS2:** Der har vist sig mange styrker og fordele ved samarbejde omkring DUS2, herunder at der er faciliteter til rådighed, pædagogiske kræfter, og at tilbuddet ligger både tæt på og i tidsmæssig forlængelse af børnenes skoledag. Der ses en udfordring i, at DUS2 er et betalingstilbud, og et hverdagssted er gratis, hvormed der kan opstå en konkurrencesituation. Derudover har det vist sig at være udfordrende at fastholde børnene, hvilket naturligt har betydning for motivation og incitament for fastholdelse af samarbejdet.
- **Samarbejde med kulturhus/borgerforening:** Et hverdagssted er organisatorisk struktureret gennem et samarbejde mellem kommunen og et kulturhus/borgerforening. Dette vurderes at være velfungerende, og der er tydelige styrker i den lokale forankring og de frivillige ildsjæle, der ønsker at gøre noget for børnene i lokalmiljøet. Det ses altså, at der er gode muligheder for fastholdelse af hverdagssteder i denne struktur, dette under forudsætning af, at Aalborg Kommune også fremadrettet forpligter sig ind i samarbejde både i forhold til engagement og økonomi. Det ses især som en styrke at etablere hverdagssteder i landdistrikter uden alternative fritidstilbud, selvom mængden af mulige brugere er relativt spinkel.
- **Samarbejde med foreninger:** I den sidste del af projektet er der etableret samarbejder med foreninger. Her ses nogle af de samme styrker som i samarbejdet med kulturhus/borgerforening, foruden at foreningerne kan have en stærk motivation til samarbejdet, da hverdagsstedet kan betyde inklusion af børn, som typisk ikke vil komme i foreningen. Det er ved evalueringens gennemførelse fortsat tidligt i afprøvningen af organisering omkring foreninger, hvormed erfaringerne er begrænsede. Der ses dog fine tendenser, og det vurderes, at potentialet for en god model er til stede.

Samlet set vurderes det på baggrund af evalueringen, at samarbejder med kulturhus/borgerforening og med foreninger har det største fremadrettede potentiale. Det er dog samtidig vurderingen, at en bæredygtig model, hvor alle fastholder deres motivation og anvender de fornødne ressourcer, er under forudsætning af, at det lykkes at rekruttere og fastholde flere børn, end tilfældet har været i en række af hverdagsstederne.

ANBEFALINGER

Følgende er anbefalinger på baggrund af det samlede evalueringsarbejde, der er gennemført i projektperioden. Anbefalingerne er præsenteret i ikke-hierarkisk orden.

- **Fasthold principperne:** Som nævnt konkluderes det på baggrund af evalueringen, at de tre principper og i øvrigt hverdagsstedernes fundament omkring det aktive og bevægelsen er væsentligt for den værdi, der skabes hos børnene. Der ses tendens til, at principperne kommer i baggrunden, når hverdagsstedet har levet en rum tid, og når der kommer færre børn end det ønskes. Det er dermed anbefalingen på baggrund af evalueringen, at der arbejdes understøttende og med fokus på princippernes fastholdelse, hvis man ønsker at skabe et tilbud, der reelt adskiller sig fra en fritidsklub.
- **Fortsat fokus på rekruttering og fastholdelse af børn:** Som beskrevet er der en generel udfordring med rekruttering og særligt fastholdelse af børnene. Sammen med at finde den rette organisatoriske model vurderes det at være projektets største udfordring, som der ikke er fundet den rigtige løsning på endnu. Det anbefales dermed, at der, såfremt hverdagsstederne kan fastholdes, arbejdes målrettet med dette, gerne med inddragelse af børnene. Eventuelt med afprøvelse af konkrete roller til de unge i 7.-9. klasse, så de får et medansvar for at 'være noget' for de yngre målgrupper.
- **Arbejd videre med kulturhuse/borgerforeninger og foreninger:** Det vurderes, at det største potentiale for at finde en bæredygtig organisatorisk model ligger i kulturhus/borgerforeninger og i foreninger. Dermed anbefales det, at der arbejdes videre i denne retning. Det ses tydeligt, at modellen forudsætter, at Aalborg Kommune også fremadrettet er en aktiv og understøttende partner både i forhold til samarbejde og økonomi. Der til er det væsentligt, at foreningen selv kan se værdi i et meget anderledes mindset i tilgangen til børnene og de unges formål med at komme i foreningen og det aktive hverdagssted.

PROJEKTINDHOLD OG EVALUERINGSFOKUS

Følgende afsnit omhandler projektets principper og rammesætter dermed evalueringens fokus og afsæt.

PRINCIPPER

Foruden udvikling af en ny organisatorisk tilgang har projekt 'Aktive Hverdagssteder' udviklet et bud på en ny pædagogisk tilgang i forhold til at motivere børn og unge til at indgå i aktive fællesskaber. Der har i særlig grad været interesse for de børn og unge, som ikke i forvejen går til idræt i fritiden, hvorfor projektet har udviklet tre centrale principper for at sikre, at tilgangen i Aktive Hverdagssteder ikke udviklede sig til at ligne de tilbud, man kender fra idrætsforeningen eller idrætsundervisningen i skolen.

LEGENDE TILGANG

Det første princip indbefattede en legende tilgang til de aktiviteter, der foregik i hverdagsstedet. Det legende afsæt skulle understøtte børnenes kreative udfoldelse med bold og bevægelse og understøtte personalet i at tænke 'ud af boksen'. Denne tilgang lagde op til f.eks. at lave nye regler, at slække på regler, at arbejde med tilpasning af rammer mv., for at sikre, at aktiviteter, der kunne ligne almindelige idrætsgrene som basketball, fodbold, badminton eller lignende, kunne foregå på nye og mere inkluderende måder i forhold til at rumme forskellige niveauer, at nogle kommer til og andre går undervejs i legen mv.

Samtidig skulle legen ikke nødvendigvis være voksenstyret, men voksenunderstøttet, og dermed stod en legende tilgang i modsætning til den træningskontekst, man ofte ser i idrætsforeningen med fokus på træning af konkrete bevægelser og spil, styret af en træner, samt i modsætning til den læringskontekst, man ofte ser i idrætsundervisningen, hvor fokus er på at lære bestemte idrætsdiscipliner, styret af en lærer.

PÅ TVÆRS AF KØN OG ALDER

Det andet princip handlede om at skabe et uformelt og socialt afsæt for deltagelse, hvorfor der har været fokus på at skabe aktiviteter og deltagelsesmuligheder på tværs af køn og alder. Her har det været interessant at afdække, om både ældre og yngre aldersgrupper oplever værdi i disse relationer, samt om aktiviteter på tværs af køn i sig selv er med til at nedtone det 'formelle og seriøse' udtryk og fremme det legende element.

Især i landdistrikterne, som var omdrejningspunkt for Aktive Hverdagssteder, var det interessant at afdække erfaringer med at være i aktive fællesskaber på tværs af alder og køn, da der generelt er få børn og derfor udfordringer med at mønstre nok udøvere til klassiske idrætsforeninger som f.eks. håndbold og fodbold, der typisk fungerer meget køns-, alders- og niveauopdelt.

MEDINDDRAGELSE OG MEDBESTEMMELSE

Det tredje princip bestod i at lade aktiviteterne foregå med børnene og de unge som medskabere og afviklere af aktiviteterne. Her var fokus på at opnå erfaringer med at 'slippe tøjlerne' fra de voksne og være nysgerrige på, hvilke aktiviteter og lege der opstår fra børn og unge selv, når de får muligheden, og når der ikke er voksne, der tager styringen, men blot leger med og er til rådighed, hvis børnene og de unge ønsker det.

MÅLGRUPPEN

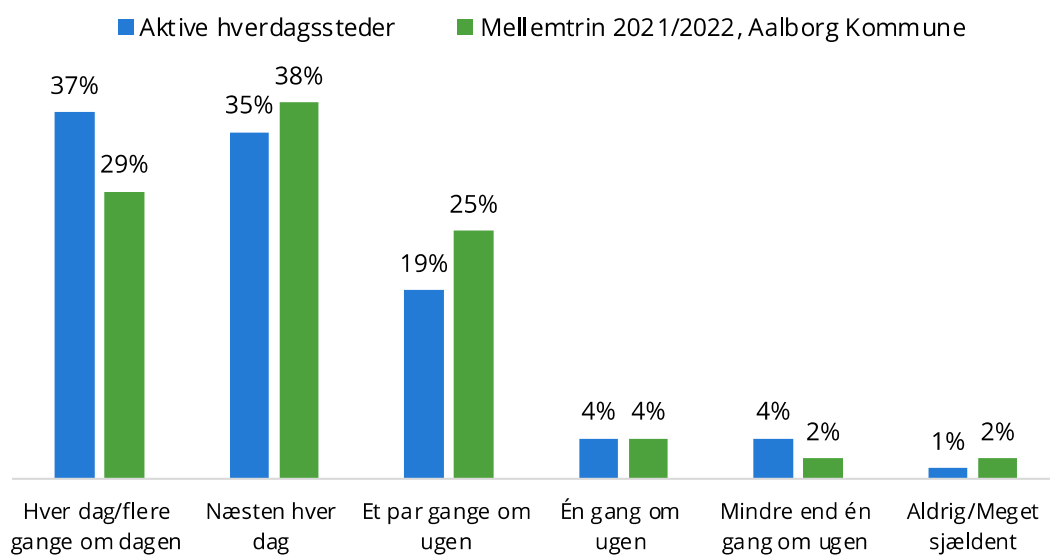
Oprindeligt var intentionen at skabe aktive hverdagssteder for børn og unge i alderen 4.-9. klasse. Statistisk set starter frafaldet fra foreningsidræt allerede fra 4.-5. klassetrin og forstærkes op gennem teenageårene (Rask et al., 2020; Petersen, 2024), ligesom tilslutningen til fritidsklubber/juniorklubber/DUS 2 er faldende relativt til tilslutningen i 0.-3. klasse (KL, 2020¹). Man ser et yderligere fald i andelen af unge, der deltager i ungdomsklubber, hvorfor det var interessant for både UngAalborg, skoleforvaltningen og Sundhedsforvaltningen (inkl. Fritids- og Landdistriktsområdet) at undersøge mulighederne for et attraktivt fritidstilbud til børn og unge.

Evalueringen viser, at de aktive hverdagssteder var attraktive for især børn i 4.-5. klasse og til dels 6. klasse, mens det var vanskeligt at rekruttere børn fra 7.-9. klasse.

AKTIVITETSNIVEAU

Baseret på spørgeskemabesvarelser fra målgruppen af børn, der deltager i aktive hverdagssteder, bevæger de sig typisk hver dag eller næsten hver dag. Tallene ligger dermed lidt højere, men minder meget om det gennemsnitlige aktivitetsniveau blandt børn og unge på 5. klassetrin generelt i kommunen.

Figur 1. De fleste børn i de aktive hverdagssteder bevæger sig næsten hver dag

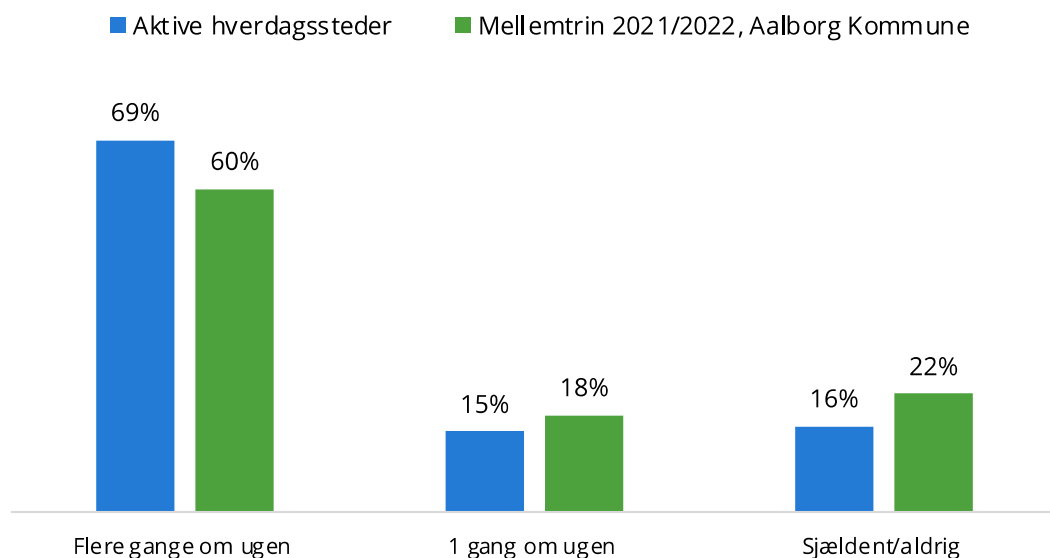

Dertil ser man en lidt større tendens blandt brugere af de aktive hverdagssteder til at gå til sport eller motion i forening/klub flere gange om ugen end det kommunale gennemsnit.

¹ <https://www.kl.dk/media/fo1jd2rk/kls-kortlaegning-af-sfo-fritids-og-klubomraadet-2020.pdf>

Figur 2. De fleste børn går til sport eller motion i forening/klub flere gange om ugen

Samtlige børn, der er blevet interviewet i forbindelse med evalueringen, nævner, at de går hjem til dem selv efter skole og gamer/kigger på iPad, når de ikke er på det aktive hverdagssted. Det gælder både dem, der går til andet i fritiden og dem, der ikke gør.

” Ja, men derhjemme, der sidder jeg også bare på min iPad (...) Jeg ville ønske, vi kunne være hernede hver evig eneste dag, fordi det er så sjovt. Jeg bliver typisk altid til kl. 17, hvor det slutter.

Pige, 4. klasse

” Det er bare noget ekstra. Altså jeg går jo ikke til noget om mandagen. Så derfor er det på en eller anden måde det, man går til. Men kun hvis man har lyst.

Dreng, 5. klasse

” Altså jeg går til tennis om mandagen, så derfor er jeg nødt til at gå tidligt.

Pige, 5. klasse

Det tyder på, at de Aktive Hverdagssteder bliver et supplement, som dermed øger antallet af dage med aktive fritidsaktiviteter. Samtidig er det interessant, at 16 pct. af de børn, der kommer i det aktive hverdagssted, ikke går til anden sport eller motion. Her rammer tilbuddet lige præcis det formål, som projektet oprindeligt havde, at man kunne appellere til de børn og unge, som ikke ellers går til noget i fritiden.

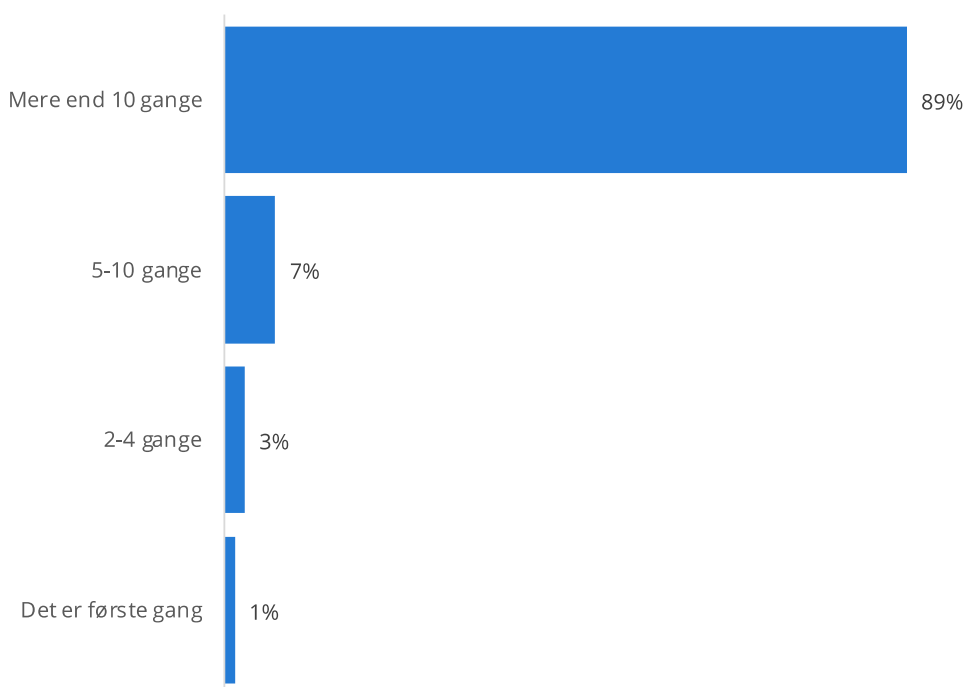

VÆRDI FOR BØRNENE

ET FLERTAL AF BRUGERNE KOMMER OFTE

Ni ud af ti børn, der har besvaret et spørgeskema, har benyttet hverdagsstedet mere end ti gange. Det vidner om, at de finder tilbuddet attraktivt, og at det bliver en fast del af hverdagen – i hvert fald i en periode.

Fig. 3. Størstedelen af børnene har været i hverdagsstedet mere end 10 gange

NYHEDSVÆRDI OG EKSKLUSIVITET

Samtaler med børnene indikerer, at der har været stor nyhedsværdi og 'eksklusivitet' ved at komme i hverdagsstedet – særligt for 4.-5. klasser, som tidligere har gået i SFO, DUS 1 eller DUS2.

Det er først i 4. klasse, man må komme herved. I DUS' en er der rigtig mange regler. Der var ikke så mange fede aktiviteter, som der er her.

Pige, 4. klasse

Det er lidt kedeligt, hvis man kun må lege med de samme ting hele tiden. Derfor er det fedt, vi nu må komme her og lege.

Dreng, 4. klasse

Men samtidig kan det være med til at forklare, hvorfor interessen for hverdagsstedet daler for de lidt ældre årgange – dels fordi de nu har gået i hverdagsstedet i løbet af sidste skoleår, hvorfor det mister nyhedsværdi, dels fordi de nu er ved at være 'de store', hvorfor det mister eksklusiviteten.

Dertil er de ældre aldersgrupper mere selvstændige og bevæger sig flere forskellige steder hen efter skole. De har en længere skoledag og finder det attraktivt at komme hjem efter skole og hvile sig. Derfor foretrækker de aktiviteter lidt senere på aftenen og ikke i umiddelbar forlængelse af skoledagen.

Det er også lidt fedt [om aftenen, red.] Der er en bedre stemning.

Pige 1, 7. klasse

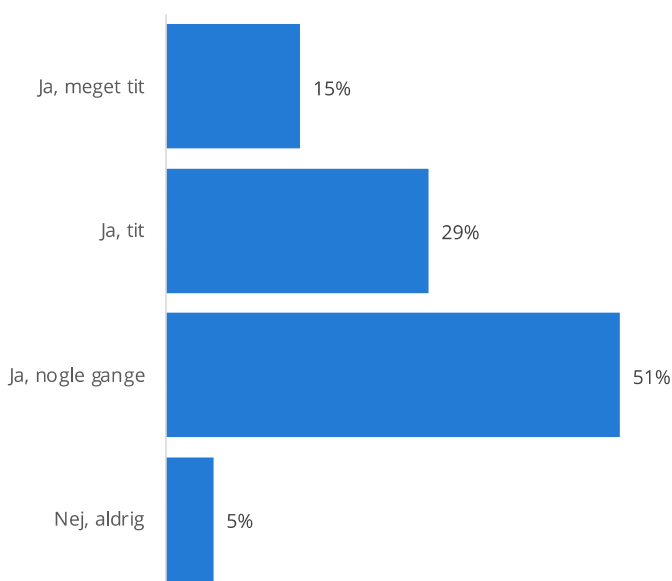
Der er mere energi... Man er ikke lige kommet efter skole og er megatræt... Man har lige nået at hvile sig derhjemme.

Pige 2, 7. klasse

STOR VARIATION I BØRNEENS AKTIVITETSNIVEAU

De aktive hverdagssteder rummer både børn, der aldrig bliver forpustet og børn, som meget ofte laver aktiviteter, der gør dem forpustet.

Fig. 4: Der er stor forskel på, hvor ofte børnene bliver forpustet, når de er i hverdagsstedet

ET SOCIALT STED

Det indikerer, at hverdagsstederne formår at være relevante for mange forskellige typer af børn, og at det for nogle deltagere primært bliver et socialt sted som alternativ til at sidde alene derhjemme.

” Det er hyggeligt at være sammen med vennerne. Fordi det er ikke så tit... hver gang man spørger, om de kan lege oppe i klassen, så er det ikke så tit, de kan. Så er det dejligt, hvis de kan komme herved og være.

Pige, 5. klasse

MANGE DELTAGER I AKTIVITETER

Foruden den frie leg, som foregår i forskellige hjørner af de aktive hverdagssteder, finder der også konkrete aktiviteter sted. F.eks. har hverdagsstederne indimellem besøg af lokale foreninger, som introducerer til aktiviteter som rollespil, klatring, fægning eller stand up padle. Dertil foregår der ofte aktiviteter, som minder om badminton, basketball, fodbold eller lignende.

Selvom over halvdelen af børnene kun nogle gange eller aldrig bliver forpustede, deltager de tit eller meget tit i de konkrete aktiviteter, og stort set alle børnene synes godt om de aktiviteter, der finder sted.

Fig. 5. De fleste børn deltager i aktiviteter tit eller meget tit

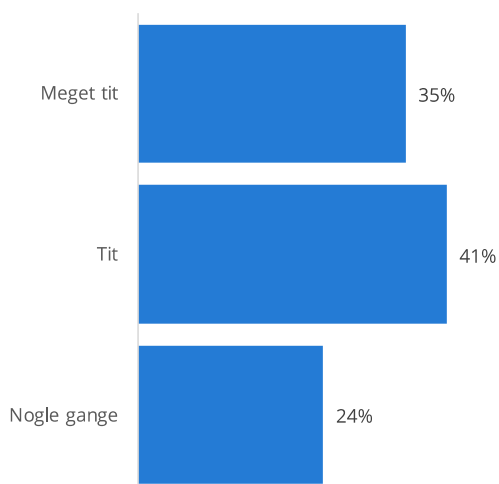
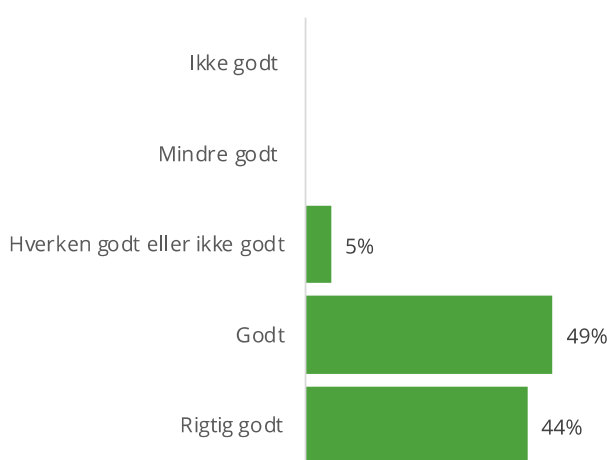

Fig. 6. Børnene synes godt om aktiviteterne

DE TRE PRINCIPPER

LEGENDE TILGANG

Det første princip omhandlende en 'legende tilgang' var noget af det, der i starten blev brugt meget tid på at tale om blandt det ansatte personale. Hvad vil det egentlig sige? Og hvordan hænger det sammen med aktiviteter, hvor der f.eks. indgår konkurrenceelementer? Handler det legende om at være kreativ og udvikle helt nye aktiviteter, eller kan der også være et legende element i mere velkendte aktiviteter som ligner fodbold, basketball eller floorball?

I praksis finder evalueringen, at der i mindre grad bliver eksperimenteret med at udvikle nye aktiviteter, men at der i høj grad foregår varianter af 'rigtige idrætter'. Dertil er der i projektperioden indgået samarbejder med forskellige foreninger, så børnene kan prøve nye aktiviteter som stand up padle, fægtning, klatring mv.

Der foregår også andre aktiviteter som fangelege, hænge ud på madrasser, spil rundt om bordet i bordtennis mv., som alt sammen har karakter af leg, som deltagerne på de aktive hverdagssteder flyder ind og ud af, når de er der.

Interviews med børnene indikerer, at selve stedet og konteksten af hverken at være skole, forening eller et pasningstilbud med mange regler gør, at børnene har et andet syn på både at være i hverdagsstedet og deltage i aktiviteter. Konteksten alene gør altså, at aktiviteterne får karakter af leg, som interviewsekvensen herunder illustrerer.

Interviewer: *"Er det her så anderledes end badminton og fodbold, ja, det andet I går til?"*

Dreng 1, 5. klasse: *"Meget".*

Dreng 2, 6. klasse: *"Ja, det her er sådan lidt mere hyggeligt" (...)"*

Dreng 1: *"Det andet, det er sådan mere... competitive (...)"*

Dreng 2: *"Ja, og her er der ingen, der vinder eller taber, det er bare sjovt".*

Interviewer: *"Er det okay, at der ikke er noget konkurrence hernede?"*

Dreng 1: *"Ja."*

Dreng 2: *"Ja. Man kan så også vælge at være konkurrenter, hvis man vil det".*

Interviewer: *"Okay. Så man kan sådan lidt vælge til og fra hernede?"*

Dreng 2: *"Ja, hvad man vil og ikke vil".*

Interviewer: *"Og det kan man ikke, når man går til fodbold og badminton?"*

Dreng 2: *"Nej, der handler det bare om at vinde".*

Udtalelserne understreger, at der i denne kontekst godt kan foregå konkurrence uden, at det mister det særligt legende islæt, som adskiller det fra det fokus, de f.eks. oplever i idrætsforeningen.

Personalet erfarer, at det kan være lettere at bevare en 'legende tilgang', og hvor der ikke kommer for meget fokus på præstation og konkurrence, når alle er 'nye' i aktiviteten – f.eks., når de prøver en ny aktivitet som fægtning. Omvendt opfatter de, at nogle børn kan være 'ret konservative', når det f.eks. handler om idrætter, de selv går til i fritiden. Her kan det være vanskeligt at undgå, at dem, der er gode til en sportsgren, også er med til at definere aktiviteten og håndhæve de 'rigtige regler'.

Et eksempel herpå opstod under deltagerobservation, hvor der blev spillet badminton over nettet, og hvor der på den ene side stod en dreng fra 8. klasse, mens der på den anden side var en voksen og en dreng fra 5. klasse.

Der var fokus på at holde bolden i spil, og undervejs udviklede det sig til også at spille op til sig selv og derefter spille bolden videre. På et tidspunkt kom en dreng fra 5. klasse, som gik til badminton i fritiden, med i spillet. Vedkommende foreslog at spille 'rigtigt', hvorefter fokus skiftede fra, at alle var fælles om at holde bolden i spil med legende elementer, til at bolden ofte gik død, fordi den blev dømt ude, fordi den enkelte ikke formåede at serve rigtigt, eller at den blev rørt mere end én gang på samme side af nettet. Dertil var der meget fokus på at tælle point, og det blev meget tydeligt, at den ene side fik langt flere point end den anden.

Casen her er et godt eksempel på forskellen mellem en legende og en mere konservativ tilgang til aktiviteter, som børnene på de aktive hverdagssteder skal navigere i. Det viser også behovet for, at de voksne aktivt understøtter det legende element, hvis man vil undgå, at de dygtigste udøvere rent sportsligt indtager og definerer rummet og rammerne for de aktiviteter, der foregår.

PÅ TVÆRS AF KØN OG ALDER

Evalueringen viser, at et flertal af børnene er sammen på tværs af køn. Det har vist sig at være et meningsfuldt princip, som er med til at skabe et uformelt og hyggeligt sted for socialt fællesskab, og som langt de fleste børn synes godt om.

Fig. 7. De fleste børn laver aktiviteter med både drenge og piger

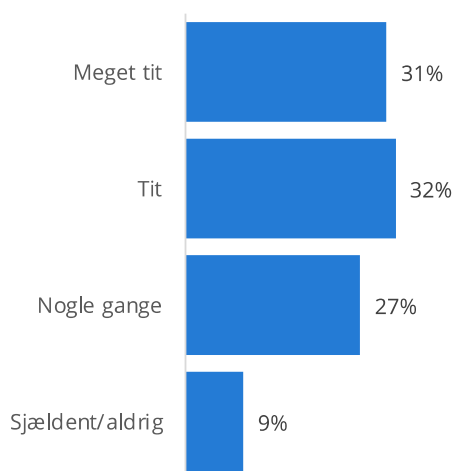

Fig 8. De fleste børn kan godt lide at lave aktiviteter med både drenge og piger

Observationsstudierne viser dog, at drenge og piger ret ofte finder sammen i kønsopdelte aktiviteter, og at drenge er hurtige til at indtage fodboldbanen eller gamerrummet i de tilfælde, hvor det er tilgængeligt, mens pigerne laver kreative aktiviteter eller finder sammen på badmintonbanen. Der, hvor kønnene i størst omfang mødes, er i det fælles opholdsrum, i hygge-kroge, sofaerne, eller i aktiviteter, hvor de voksne også deltager. Men som svarene fra spørgeskemaerne viser, er dette også en måde at være sammen på tværs af køn, som børnene synes godt om.

Her ser det ud til, at de voksne kan spille en stor rolle, hvor deres deltagelse kan være med til at gøre det legitimt at være sammen på tværs af køn.

Omvendt har det været sværere at skabe et dynamisk fællesskab på tværs af alder. Dels fordi der primært har været 4.-5. klasser (og enkelte 6. klasser) i de aktive hverdagssteder, men også fordi børnene finder flere besværligheder end fordele ved at skulle 'dele faciliteter' med yngre eller ældre deltagere.

Fig. 9. Holdning til aktiviteter med yngre og ældre børn

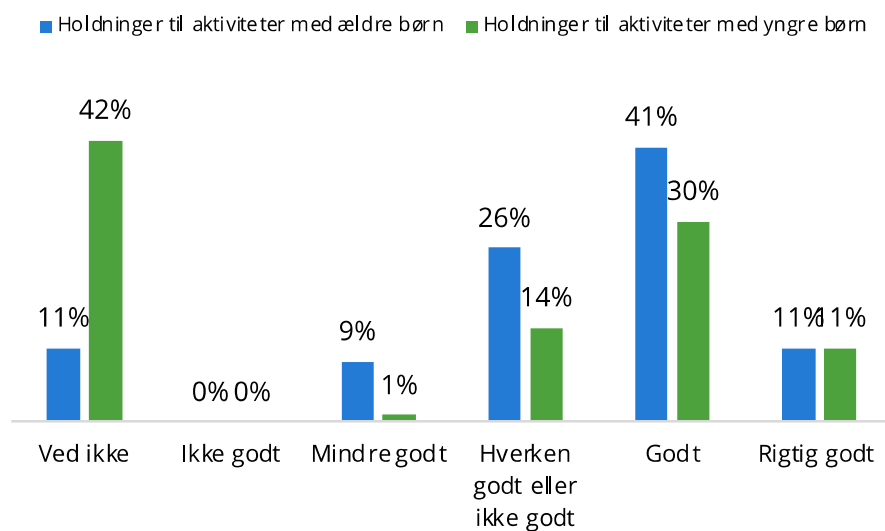
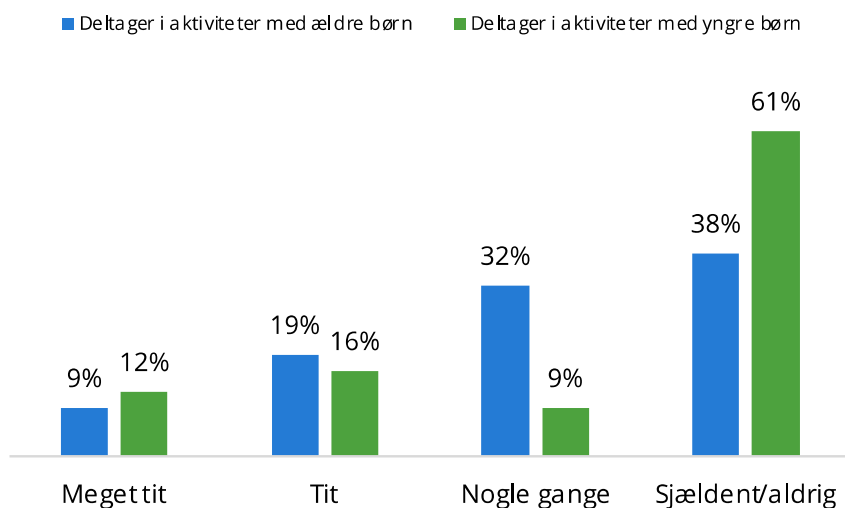

Fig. 10: Deltager aktivt med ældre og yngre børn

Pige, 4. klasse: *"Altså jeg kan også bedre lide at være sammen med nogen, som er yngre end nogen, som er ældre."*

Interviewer: *"Hvordan kan det være?"*

Pige, 4. klasse: *"Jamen jeg synes, at nogen, ikke alle, men nogen er lidt voldsomme. For eksempel sad vi ved trappen, lige der ved deres gang, og så sloges de bare og løb rundt. Jeg synes bare nogle gange, at de kan være lidt voldsomme. Men det er jo ikke alle. De yngre er sådan lidt mere stille og rolige."*

Samtidig er der også eksempler fra 4.-5. klasseelever, som hellere vil være sammen med dem, der er ældre, og ifølge spørgeskemabesvarelsenerne er der lidt større opbakning til at skulle være sammen med ældre end yngre aldersgrupper. Det skyldes dog i høj grad, at mange ikke ved, om de synes om at være sammen med yngre aldersgrupper, fordi de selv er de yngste, og derfor ikke har prøvet det i regi af de aktive hverdagssteder.

I forbindelse med observation på det mindste hverdagssted, der blev etableret i Sejlflod, kom en pige fra 9. klasse 'på besøg'. Hun benyttede ikke hverdagsstedet fast, men havde gjort det året forinden. Hun kom mest for at 'hyggesnakke' med de voksne.

Med afsæt i læringen fra dette projekt kan det være interessant at afsøge potentialerne i at give de ældre årgange på 7.-9. klasstrin en lidt mere formel rolle, hvor de får medansvar for de yngre deltagere. Kan det skabe et mere legitimt rum for at være sammen på tværs af alder? Som giver de ældre et fokus i forhold til at deltage, der ikke handler om, at de yngre 'optager pladsen' eller opfører sig irriterende, og hvor de ældre bliver mere bevidste om deres opførsel og ansvar?

MEDINDDRAGELSE OG MEDBESTEMMELSE

Det sidste princip om medbestemmelse og medinddragelse virker umiddelbart som det princip, personalet i størst omfang er lykkedes med at 'implementere', og som børnene har taget godt imod.

Det har samtidig været et relativt 'nemt' princip at implementere, da det for de ansatte har handlet om at være til stede uden at tage for meget initiativ og ansvar, og lade børnene finde deres egen vej til aktiviteter. Samtidig viser både observationsstudier og interviews med børnene, at de voksne har været understøttende og imødekommende, når børnene er kommet til dem og har efterspurgt deres deltagelse.

På den måde kan der være en balance mellem at imødekomme dette tredje princip samtidig med de to andre principper, da det ser ud til, at deltagelsen på tværs af køn og alder umiddelbart fungerer bedre, når de voksne involverer sig, ligesom der indimellem kan være behov for at understøtte det legende element, hvis enkelte børn får lov at være meget rigid i forhold til regler og måder at deltage i aktiviteterne på.

Svar fra spørgeskemaerne viser, at børnene i varierende grad opfatter, at de er med til at finde på nyt, mens de umiddelbart synes rigtig godt om tanken om at finde på nye aktiviteter.

Fig. 11. Der er variation ift. om børnene oplever at være med til at finde på nye aktiviteter

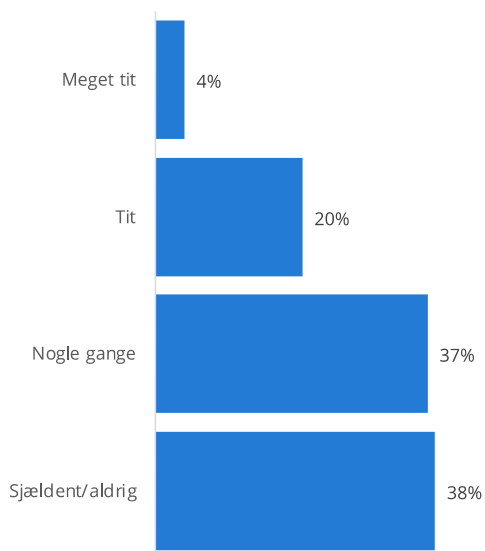
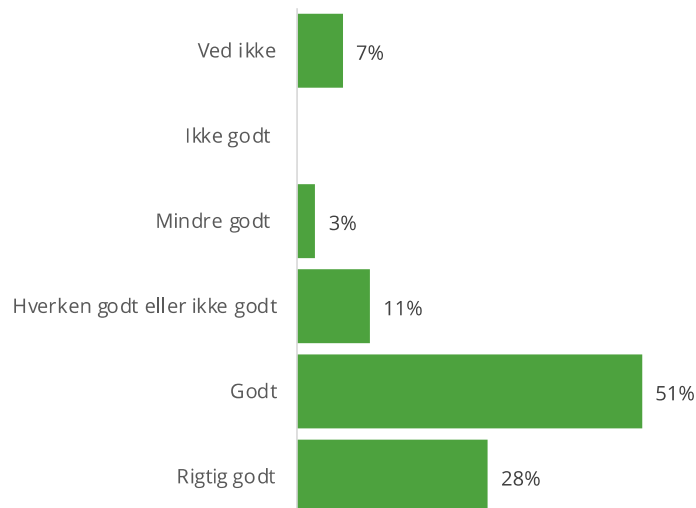

Fig. 12. De fleste børn kan godt lide at finde på nye aktiviteter

Dertil oplever de i lidt højere grad at være med til at bestemme, hvad der skal ske, og det er samtidig noget af det, de værdsætter allermest (86 pct. synes godt eller rigtig godt om det). De italesætter det som en stor og mærkbar forskel fra f.eks. DUS. Her nævner de, at der har været mange regler, mens de på det aktive hverdagssted 'må gøre, hvad de vil'.

Fig. 13. De fleste børn oplever nogle gange at være med til at bestemme, hvad der skal ske i hverdagsstedet

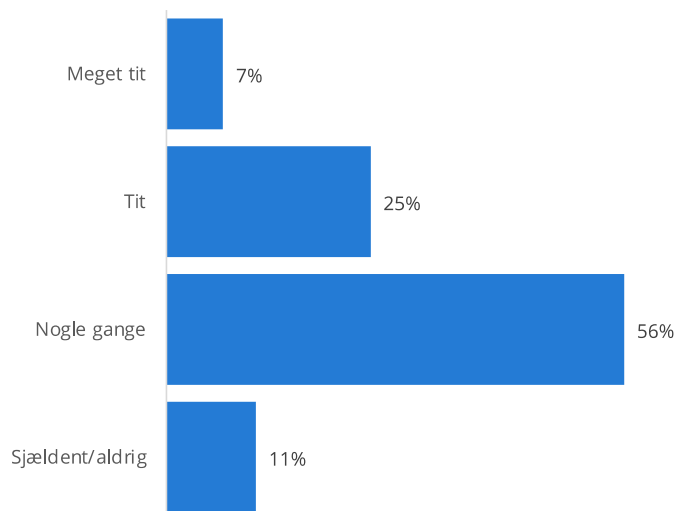
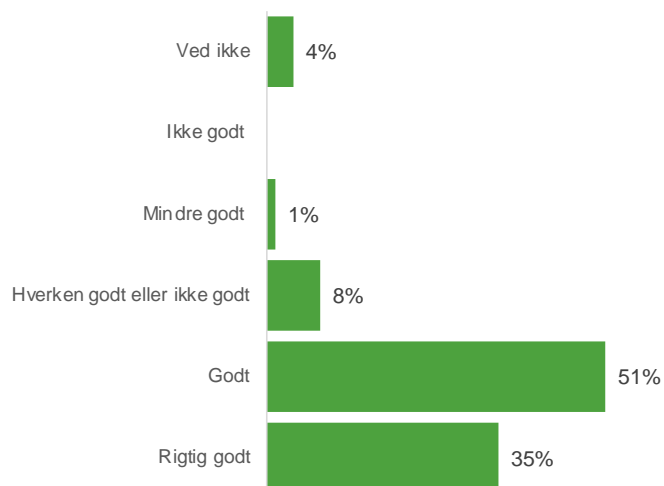

Fig. 14: De fleste børn kan gode lide at være med til at bestemme, hvad de skal lave i hverdagsstedet

Interviewer: *"Er der noget anderledes ved de aktiviteter, I laver her, end det I kender fra skole eller idrætsforeninger eller DUS?"*

Pige, 5. klasse: *"Det, vi laver hernede, det er sjovt, og der er næsten ingen regler andet end... ikke for høj musik, og man må ikke tage ting."*

Interviewer: *"Kan du fortælle lidt mere om, hvordan er det anderledes fra skolen eller idrætsforeningen?"*

Pige, 5. klasse: *"Fordi, når man spiller fodbold... hernede er det ikke de voksne, der bestemmer. Her kan man selv bestemme. I skolen er det tit de voksne, der bestemmer, hvordan man skal spille."*

Interviewer: *"Laver I så nogle gange noget, der er anderledes eller nye regler?"*

Pige, 5. klasse: *"Mmm ja altså tit i badminton, så er de nye, der spiller – f.eks. [navn], hun har jo ikke prøvet det. Så laver vi nye regler for, hvordan man må serve og sådan, for at det bliver nemmere og sjovt for dem også."*

Citatet understreger, at børnene indimellem selv formår at lykkes med kombination af både det første og det tredje princip vedrørende det legende element og en oplevelse af medbestemmelse.

Selvom børnene har en opfattelse af selv at bestemme, hvad der skal ske, når de er i hverdagsstedet, og at de i høj grad værdsætter, at de voksne ikke som sådan skal bestemme, hvad de skal lave, så italesætter de stor begejstring for de voksne og den måde, de er til stede på. Spørgeskemabesvareelserne viser, at mange børn oplever at lave aktiviteter sammen med de voksne, og at de i høj grad synes godt om, at de voksne deltager.

Jeg synes, det er megasjovt, hvis der kommer en voksen med ind og spiller høvdingebold eller dødbold en gang imellem.

Pige, 4. klasse

Fig. 15. Der er variation ift. om børnene laver aktiviteter med de voksne

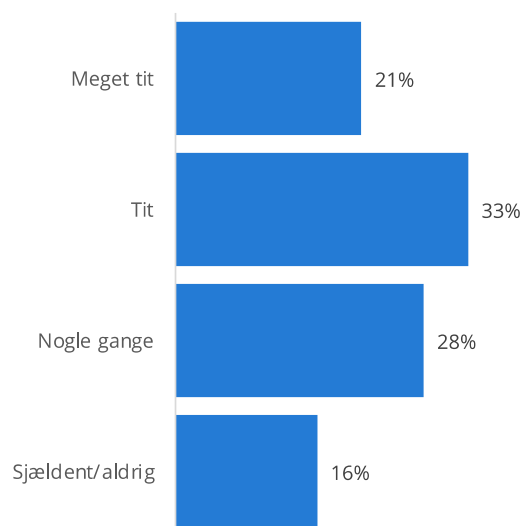
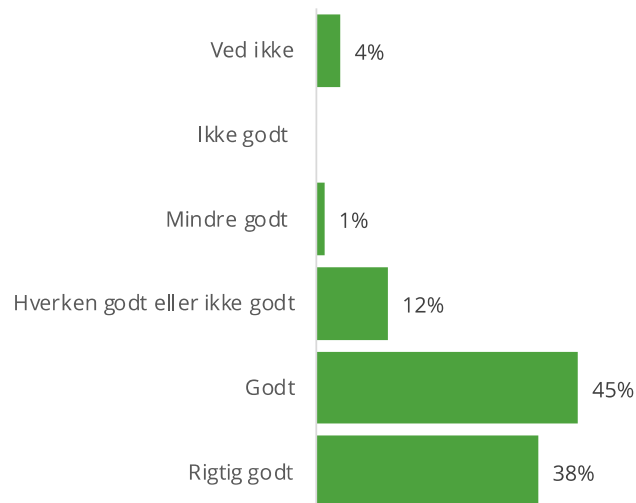

Fig. 16. De fleste børn kan gode lide at lave aktiviteter med de voksne

Citatet herunder viser, hvordan de voksne indtager en rolle, hvor de leger ligeværdigt med børnene frem for at være nogen, der bestemmer:

” Dreng, 5. klasse: *”Her kan vi være sammen med de voksne og spille fodbold. Til fodbold har vi en træner, som står og råber ad os, og her kan vi lave lidt, hvad vi vil, når vi spiller fodbold.”*

Interviewer: *”Er begge dele lige fedt?”*

Dreng, 5. klasse: *”Det er fedt, at der ikke står én og råber ad os, når vi gør noget forkert. Her spiller de voksne bare med os.”*

STATUS PÅ ARBEJDET MED PRINCIPPER

Evalueringen viser, at der er meningsfulde elementer i alle tre principper, som tilsammen skaber et sted og en ramme, som mange børn værdsætter og kan se fordele i.

Børnene mærker og værdsætter det anderledes setup, som skaber en grundlæggende anden måde at være sammen på og nogle andre forventninger til deltagelse i aktiviteter, end man finder i f.eks. idrætsundervisningen i skolen eller i idrætsdeltagelsen i foreningsregi.

Samtidig viser evalueringen, at det kræver en løbende indsats at bevare det legende element, hvis man f.eks. vil undgå, at nogle af aktiviteterne bliver for 'seriøse'. Dertil finder børnene det ikke så naturligt at indgå i aktiviteter på tværs af køn og alder, hvor der kan være brug for nogle fastdefinerede roller og tilstedeværelse af voksne i aktiviteterne for at bløde op for eventuelle ubekvemme relationer.

Selve tilgangen med det aktive hverdagssted, at man kan komme og være og deltage i de aktiviteter, man nu har lyst til, skaber dog i sig selv en mulighed for at være sammen på kryds og tværs, som ikke ellers finder sted.

Aktive Hverdagssteder minder på mange måder om en fritidsklub eller en ungdomsklub, men har med projektets oprindelige intentioner om at skabe fysisk aktive elementer, skabt et målrettet fokus på dels at arbejde med forskellige former for aktiviteter og samarbejder med lokale foreninger, dels at rekruttere voksne, der interesserer sig for at deltage i forskellige aktiviteter og understøtte børnene i deres aktive leg. Det har vist sig at være meget værdsat blandt børnene.

Én af udfordringerne med aktive hverdagssteder har været at sikre nok tilslutning blandt børn. Selvom de børn, der deltager, udtrykker stor begejstring for at være der, har der til tider deltaget relativt få børn. Dertil har opbakningen været størst blandt 4.-5. klasser, mens de ældre klasser ikke har fundet tilbuddet helt så relevant.

Det uformelle og legende setup, som ikke har blik for progression og udvikling, som der f.eks. er i meget foreningsidræt, kan være med til at forklare, hvorfor børnene mister interesse for tilbuddet med tiden. Det griber tilbage til nogle af de indledende pointer om, at nyhedsværdien i tilbuddet har været med til at skabe tilslutning i en periode. Der kan altså både være fordele og ulemper ved at skabe et frirum og et værested i børns fritid, hvor det udelukkende handler om at være sammen nu og her, og hvor hverken voksne eller børnene selv har ambitioner om progression.

Under alle omstændigheder kan hverdagsstederne være med til at skabe meningsfuldt indhold i hverdagen, der – i en periode – mindsker antallet af dage, hvor børnene går hjem foran skærmen efter skole. Det giver muligheder for at danne relationer i en større kontekst, end børnene oplever selv at kunne skabe via legeaftaler, og samtidig oplever børnene at have adgang til at tale og lege med voksne på andre måder, end de ellers støder på i hverdagslivet.

ORGANISATORISK SETUP

AFPRØVNING AF FORSKELLIGE MODELLER

Aktive Hverdagssteder har gennem projektperioden afprøvet forskellige modeller og organisatoriske set-ups for at finde en velfungerende og ikke mindst bæredygtig model. Det har vist sig mere udfordrende end antaget ved projekt-opstart at etablere et organisatorisk set-up, dette både ved at skabe forpligtende aftaler og ejerskab for hverdagsstedet og ikke mindst at finde den rette model for den praktiske afholdelse af hverdagsstedet.

Det ses dermed ved denne evalueringstilblivelse, at der fortsat afprøves og afsøges den rette model for det organisatoriske set-up omkring Aktive Hverdagssteder. Udfordringer består dermed fortsat i at finde en model, der også på den lange bane er bæredygtig, så der etableres et varigt tilbud, som børnene vælger til. Sidstnævnte har ligeledes vist sig at være en udfordring, idet børnene som tidligere beskrevet har tendens til at miste interesse for det aktive hverdagssted efter en periode, hvilket naturligt får betydning for motivation og oplevet incitament hos de aktører, som skal lægge kræfter og ressourcer i at holde hverdagsstedet i live i en attraktiv form.

Der er i projektperioden afprøvet følgende modeller. Hver model bliver nedenfor udfoldet med både styrker, svagheder og status.

- Samarbejde med ungdomsklub
- Samarbejde med DUS2
- Samarbejde med kulturhus/borgerforening
- Samarbejde med foreninger

SAMARBEJDE MED UNGDOMSKLUB

Det er beskrevet i den oprindelige projektbeskrivelse, at der skulle placeres et hverdagssted i Storvorde, som skulle placeres i ungdomsskolens eksisterende rammer. Dermed var denne model én af dem, der blev afprøvet tidligt i projektførløbet, da aftaler allerede var etableret ved igangsættelse af projektet.

STYRKER

Det har grundlæggende vist sig i evalueringen, at samarbejde med ungdomsskolerne gennem UngAalborg har været godt tænkt i ambitionen om at **kombinere ressourcer og kompetencer** fra forskellige områder. Der har vist sig potentiale i at bygge videre på eksisterende initiativer og samarbejde med andre aktører, såsom foreninger. Det relationelle arbejde og muligheden for at udnytte ungdomsskolens spidskompetencer til at skabe aktiviteter og positive fællesskaber for de unge blev fremhævet som en styrke.

Det har vist sig at være en fordel i samarbejde mellem hverdagssted og ungdomsklub, at der kan **deles lokaler**. Ungdomsskolens lokaler vil oftest anvendes om aftenen, hvormed der er eftermiddagstimer, som har kunne bringes i spil til hverdagsstedet, og dermed tiltrække en anden og yngre målgruppe, end ungdomsskolen i øvrigt har fat i.

Samme gælder i forhold til at kunne **dele personale**, idet personalet dermed har kunne få flere timer, hvilket i mange sammenhænge har vist sig at være en fordel. Samarbejdet har også vist værdien af at have medarbejdere med forskellige kompetencer, der kan udfylde flere roller og bringe diversitet ind i projektet, hvilket har gjort det muligt at imødekomme de unges forskellige interesser og behov.

SVAGHEDER

Der har vist sig flere udfordringer i modellen om samarbejde med ungdomsskolerne. En væsentlig udfordring har været **organiseringen og rollefordelingen mellem de forskellige involverede parter**, herunder UngAalborg og Sundheds- og kulturforvaltningen. Der har gennem samarbejdet til tider været uklarheder om, hvem der havde ansvaret for forskellige aspekter af projektet, hvilket kunne skabe forvirring blandt medarbejderne og en oplevelse af skulle bruge ressourcer på f.eks. håndtering af personale, som lå udover den aftalte opgave og økonomi.

Desuden har det i arbejdet vist sig, at **samarbejdet på tværs af forvaltningerne har været udfordrende og krævende** på grund af forskellige arbejdsmetoder og målsætninger. Det administrative arbejde og koordineringen mellem de to forvaltninger var til tider komplekst og tidskrævende, og kombineret med den åbenlyse udfordring med at rekruttere 7.-9. klasse, som er UngAalborgs kernemålgruppe, har det haft betydning for et faldende engagement og incitament til deltagelse i projektet fra UngAalborg.

UngAalborg har fundet større værdi i at fortsætte fokus på afvikling af junior- og ungdomsklubber i aftentimerne, hvor 7.-9. klasse i forvejen deltager.

Dertil kommer, at **samarbejdet med de lokale foreninger**, som oprindeligt også var tænkt ind som den tredje part i samarbejdet mellem Kultur- og Sundhedsforvaltningen og UngAalborg, har været vanskeligere at etablere end forventet. Det har været en udfordring at etablere involvering og ejerskab, hvilket udfoldes i afsnittet omkring samarbejde med foreninger.

STATUS

Modellen med grundstrukturen i forankring i ungdomsklubben gennem UngAalborg synes ikke efter projektperioden at være en bæredygtig model. UngAalborg har samlet set udtrykt, at de ikke som organisatorisk struktur er velegnet, og at de ikke finder synergien tilstrækkelig til, at modellen skal fastholdes og udvikles.

Dermed konkluderes det, at denne model ikke er svaret på en fremadrettet forankring for Aktive Hverdagssteder, selvom der alligevel ses potentialer i at kunne udnytte de samme fysiske rammer (men på forskellige tidspunkter), og muligvis at kunne benytte det samme personale, hvis man kan finde en meningsfuld model for ledelsesmæssigt op-hæng.

SAMARBEJDER MED DUS2

Undervejs i projektet er der etableret samarbejde med DUS2 i afdækningen af velfungerende modeller og en bæredygtig organisering af Aktive Hverdagssteder. DUS2 er Aalborg Kommunes tilbud efter skole til elever i 4. til 6. klasse. Der bliver fortalt fra flere aktører i og omkring DUS2, at det i nogle områder opleves som en udfordring at fastholde børnene i DUS2-tilbuddet, da børnene i den alder ikke længere har brug for et pasningstilbud. Oplevelsen er, som også belyst i denne evaluering, at mange børn i stedet går hjem efter skole, hvormed det var en oplagt mulighed at afsøge potentialer i et samarbejde mellem DUS2 og Aktive Hverdagssteder for at tilbyde børnene et attraktivt tilbud som alternativ til at gå hjem og opholde sig alene foran en skærm.

STYRKER

Det har været en tydelig styrke i samarbejdet med DUS2, at tilbuddet ligger i **direkte forlængelse af skolen både tidsmæssigt og i forhold til faciliteter**. Det, at der er anvendt lokaler tilknyttet skolen, har gjort, at eleverne har haft nemt ved at tilvælge det aktive hverdagssted. Også det **organisatoriske set-up findes allerede**, fordi DUS2 netop er en eksisterende struktur, som det aktive hverdagssted kunne 'falde ind i' og styrke med sit særlige fokus og gennem samarbejde med Kultur- og Sundhedsforvaltningen.

Der er ligeledes den fordel, at der er **stærke pædagogiske kræfter** og både medarbejdere og ledere, der er dedikeret i forhold til ønsket om at skabe meningsfulde tilbud for målgruppen. Dette viser sig gennem vedholdende arbejde og forsøg på at finde den rette model for tilbuddet. Dette ikke mindst så tilbuddet også efter den første, spændende tid bliver et tilbud, som børnene har lyst til at vælge til.

SVAGHEDER

En væsentlig udfordring i samarbejdsmodellen i DUS2 er det forhold, at Aktive Hverdagssteder er et **gratis tilbud, og DUS2 som udgangspunkt har brugerbetaling**. Dette kan betyde, at der opstår et konkurrenceforhold mellem de to typer af tilbud. Det understreges, at håndteringen af denne udfordring må ligge i lokale aftaler, hvilket igen betyder, at det ikke ses muligt at etablere en fælles aftale på tværs af yderområderne i Aalborg Kommune. Dermed forudsætter modellen i høj grad koordinering og projektledelse, så der kan faciliteres de rette omstændigheder omkring de lokale aftaler.

Derudover ses det som en væsentlig udfordring i modellen, at det har vist sig at være **svært at rekruttere og fastholde børnene**. Der er flere steder gjort et stort arbejde i ambitionen om at skabe et attraktivt tilbud til børnene, som de har lyst til at komme i. Der er kørt inkluderende processer, hvor børnene har haft mulighed for at komme med ønsker til aktiviteter, hvilket derfra er søgt imødekommet. Det var tilmed noget af det, børnene italesatte som meget værdifuldt i forbindelse med observation og interviews på det konkrete hverdagssted.

Dette til trods er oplevelsen, at det er ikke lykkedes i den ønskede grad at rekruttere børn. Efter den første periode, hvor det lykkedes at rekruttere især 4.-5. klasse, som i øvrigt udtrykte stor glæde ved at deltage, har det været vanskeligt at fastholde tilslutning til hverdagsstedet. Meget få børn benytter sig af tilbuddet, hvilket naturligt har betydning for de tilknyttede medarbejders motivation i processen.

Derudover ses der den udfordring i ønsket om at rekruttere og fastholde børnene, at de **indlagte principper i Aktive Hverdagssteder har tendens til at komme i baggrunden**, fordi det først og fremmest kommer til at handle om at tilbyde børnene noget, som de vælger til. Dette uanset om det primært er båret i ønsket om det aktive og det at bevæge sig. Dermed bliver de tilbud, der ligger i DUS2-regi, og som har udfordringer med rekruttering i mindre grad end ønsket 'rigtige' aktive hverdagssteder, men mere et varieret tilbud, der ingen brugerbetaling har. Dette perspektiv slutter dermed cirklen til udfordringen ved, at det kan være i konkurrence til den almindelige DUS2, særligt når tilbuddene ikke adskiller sig markant.

STATUS

Der er fortsat samarbejde med DUS2, og dermed fortsat fælles ønske og ambition om at få tilbuddet til at fungere. Det står ikke tydeligt frem i evalueringen, hvad perspektiverne er efter projektperiodens udløb, hvilket ikke mindst vurderes at handle om de økonomiske og organisatoriske rammer, der stilles til rådighed fra centralt hold efter projektets afslutning.

SAMARBEJDER I KULTURHUS/BORGERFORENING

Samarbejdet med Kulturbruget i Sebbesund var etableret allerede i forbindelse med opstart af projektet og ansøgningen til Novo Nordisk Fonden. Samarbejdet har eksisteret siden med frivillige kræfter fra Kulturbrugsen som vigtig bærer af projektet, og ikke mindst gennem brug af Kulturbrugsens lokaler, som bliver stillet til rådighed til aktiviteterne i det aktive hverdagssted. I det følgende formidles erfaringerne fra denne type af samarbejde generelt, således at det kan ses i et overordnet perspektiv frem for konkret i samarbejdet mellem kommunen og Kulturbrugsen.

STYRKER

Grundlæggende er det en stor styrke, at Aktive Hverdagssteder er etableret, ikke mindst fordi det er sket i et område, hvor der **ikke er andre tilbud til børn og unge**. Dermed har projektet og det etablerede samarbejde muliggjort, at der har været alternativer til at gå hjem efter skole i et meget lille landdistriktsområde.

Det viser sig som en styrke, at samarbejdet sker gennem **deling af ressourcer og faciliteter**. Når der er lokaler, der anvendes til andre formål, der primært ligger i aften- og weekendtimerne, ses det oplagt og en stor styrke, at de kan anvendes til børn og unge i eftermiddagstimerne. Det opleves at styrke lokalsamfundet og ikke mindst skabe attraktive tilbud for de få børn og unge, der bor i området, og det opleves som vigtigt for fremtiden i lokalsamfundet.

Det ses i evalueringen, at det ligger de lokale kræfter meget på sinde netop at skabe tilbud til børn og unge, der lever i lokalsamfund, hvor der ikke nødvendigvis er så mange tilbud, dette ikke mindst for at gøre området attraktivt for børnefamilier.

Det er en styrke, at **samarbejdet mellem kulturhus og kommune er langt og har været båret af en god kommunikation og fælles ambitioner**. Det har muliggjort, at der er skabt et fint tilbud, hvor de frivillige og professionelle kræfter i fællesskab har skabt et godt tilbud.

Den lokale forankring har skabt en **stor fleksibilitet i forhold til de aktiviteter og tilbud**, der er blevet stillet børn og unge i udsigt. Der har været et lokalt 'korps' af frivillige, som det er lykkedes at aktivere i arbejdet, når og hvis der har været skiftende behov og ønsker.

SVAGHEDER

Lige så vel som de frivillige kræfter er en stor styrke, kan det være en svaghed, hvis og når det er en **udfordring at få rekrutteret frivillige**. Logikken er helt grundlæggende, at hvis der ikke er frivillige, så er der ikke noget tilbud, hvilket i det konkrete tilfælde har været tæt på at ske. Det lykkes kun at fastholde og udvikle hverdagsstedet, hvis der er kræfter i lokalsamfundet til det, og erfaringen har været, at det kan blive de samme få ildsjæle, som løfter en stor opgave. Dermed er der en usikkerhed forbundet med denne type organisering.

Det italesættes derforuden som en udfordring, at de konkrete aktiviteter er båret af de frivillige kræfter, idet de til tider kan opleve ikke at være klædt på til at arbejde med målgruppen af børn. Der kan dermed opstå en usikkerhed på det at skulle håndtere en stor gruppe af børn, ikke mindst i forhold til sikkerhed. Overblikket over, om der eksempelvis er de rette forsikringer, og om der bliver taget de rette forholdsregler i hverdagsstedet, er der stort behov for, at kommunen som samarbejdspartner varetager.

Også i denne aktivitet viser det sig periodevist at være en **udfordring at rekruttere børn**. Der er relativt få børn i målgruppen i forvejen, og det kan dermed nemt være en lille gruppe, som deltager. Det italesættes ikke som en stor udfordring men mere som et vilkår, der så vidt muligt arbejdes med. Også her ses der en tendens til, at børnenes ønsker til aktiviteter kommer til at vægte højt i hverdagen – og også højere end projektets principper. Der er fokus på det aktive som en underliggende ambition, men der er også dage, hvor der bliver er oplæsning, spillet kort, brætspil, krea eller andet.

STATUS

Samarbejdet har gode vilkår for at kunne fortsætte under forudsætning af, at **Aalborg Kommune også fremadrettet viser engagement og ejerskab ikke mindst økonomisk**. Der er motivation og lyst blandt de frivillige til at fastholde og udvikle samarbejdet, men der er behov for den kommunale anerkendelse af dette, for at det kan fastholdes.

Det ses altså på baggrund af evalueringen, at **denne model har potentiale til at kunne blive bæredygtig**, såfremt det er muligt at etablere en model, som minder om det, der har været til stede i projektperioden. Der er ikke nødvendigvis forventning om lige så stor økonomisk støtte og kontakt i hverdagen, men både konkret og symbolsk er det afgørende, at kommunen forpligter sig, såfremt der er forventning og ønske om, at kulturhuset og de frivillige gør det. Det understreges, at dette ikke mindst handler om at have fælles ansvar for børnenes sikkerhed, hvilket de frivillige ikke ønsker at stå med alene.

SAMARBEJDE MED FORENINGER

Samarbejdet med foreninger er en model, der i den sidste del af projektperioden er søgt afprøvet, og dermed er erfaringsgrundlaget for dette stadig begrænset. Ved indsamling af de sidste data til evalueringen, er der et samarbejde omkring etablering af et aktivt hverdagssted undervejs, ligesom der er inddraget data fra en forening, der har takket nej til samarbejdet om etablering af et hverdagssted.

Der ses grundlæggende en central forskel i mindset mellem de to foreninger i tilgangen til at skabe et lokalt fritidstilbud til børn og unge i lokalområdet. Mens den ene forening hører hjemme i et større landdistriktsområde med relativt mange børn, hører den anden forening hjemme i et mindre lokalområde. I det større område oplever foreningen i forvejen stor tilslutning til foreningens hold og tilgangen er, at alle dem der har lyst til at prøve kræfter med den konkrete aktivitet, er velkommen til at være med. Selvom der er rummelighed og en oplevelse af plads til alle, er det fortsat på de traditionelle foreningspræmisses, som grundlæggende adskiller sig fra den måde at være deltagende på, som gælder i de aktive hverdagssteder med fokus på en legende tilgang, deltagelse på tværs af køn og alder og med stor grad af medbestemmelse.

Omvendt køber den anden forening mere ind på principperne ved de aktive hverdagssteder og oplever det helt særlige ved at kunne være til stede som voksen uden på forhånd at 'ville noget bestemt' med børnene. Det er noget, foreningen oplever, at børnene tager utroligt positivt imod, men som de også lige skal vænne sig til.

STYRKER

Styrkerne ved etableringen af samarbejdet omkring en forening ses i høj grad at være tilsvarende de styrker, der ses i kulturhus/borgerforening. Såfremt det lykkes at skabe et hverdagssted omkring en forening, vil der være **frivillige kræfter med stort engagement og ønske om at gøre noget godt for børnene i et lokalområde**.

Det ses i øvrigt at være en styrke, at **foreningslivet i vidt omfang knytter sig til bevægelse og et aktivt fritidsliv**, hvilket ses understøttende for de aktive hverdagssteders intention og principperne i projektet.

Dertil opleves det som en styrke, at man som forening i et landdistriktsområde kan skabe en **meningsfuld relation til lokale børn og unge**, som måske ellers har tendens til at lave hævværk i området. Ved at invitere dem indenfor, uden det nødvendigvis handler om, at de nu skal dyrke gymnastik eller håndbold, skaber foreningen en relation og et ejerskab hos de unge, som kan være virke forebyggende.

SVAGHEDER

På samme vis som ved kulturhus/borgerforening er **ophænget på det frivillige sårbart**. Ikke mindst når der er behov for at trække på frivillige, som i forvejen bruger deres fritidsliv i en forening, kan det vise sig vanskeligt at finde ressourcer til endnu et tilbud. Der er dermed en sårbarhed knyttet til ophænget i det frivillige.

STATUS

Modellerne omkring foreninger er som nævnt forsat i afprøvning, og det vurderes, at der er potentiale for at finde en god vej i det omfang, det lader sig gøre at få skabt ejerskab hos foreningerne.

FREMADRETTET NY MODEL

Evalueringen viser ikke én åbenlys model til det bæredygtige fremadrettede arbejde, da der jf. ovenstående ses både fordele og ulemper ved alle de afprøvede modeller. De to modeller der umiddelbart vurderes at have det største fremadrettede potentiale, er samarbejdet med kulturhus/borgerforening og samarbejdet med foreninger. Her ses der potentiale for, at samarbejdet kan fungere over længere tid, dog inkl. den usikkerhed der ligger i at arbejde med frivillige kræfter. Det ses også tydeligt, at en sådan fremadrettet model vil indeholde Aalborg Kommune som vigtig aktør, der både økonomisk og i hverdagen vil skulle understøtte, give sparring og sætte ramme for hverdagsstederne.

Det ses samlet set som en væsentlig udfordring for projektet og dets fremadrettede virke, at det har vist sig udfordrende at rekruttere børn, og at dette i nogle tilfælde har betydet, at tilbuddet er blevet til et andet tilbud, end det var først tiltænkt. Dette er uden tvivl gjort i bedste mening og i ønsket om at imødekomme børnene og dermed få dem til at komme, det skal dog tages med i betragtning, når der træffes beslutninger om hverdagsstedernes rammer, vilkår og organisering fremadrettet.

inevå

VIDEN TIL UDVIKLING

**Idrættens
Analyseinstitut**